

HET MONITOREN VAN DE TOEKOMSTBESTENDIGHEID VAN UTRECHTSE BEDRIJVEN

ONDERZOEKSMETHODOLOGIE VAN DE UTRECHTSE NEX

METHODOLOGIE (METING 2025)

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

STEF KONIJN, ELINE HELDER & DAAN SCHRAGE

IN OPDRACHT VAN

DE GEMEENTE UTRECHT

AMSTERDAM, MAART 2026

Samenvatting

Met de Utrechtse Nieuwe Economie Index (NEx) geeft de gemeente Utrecht inzicht in de mate waarin het lokale bedrijfsleven toekomstbestendig onderneemt. In dit document belichten we de onderzoeksmethode en waarom we dat doen.

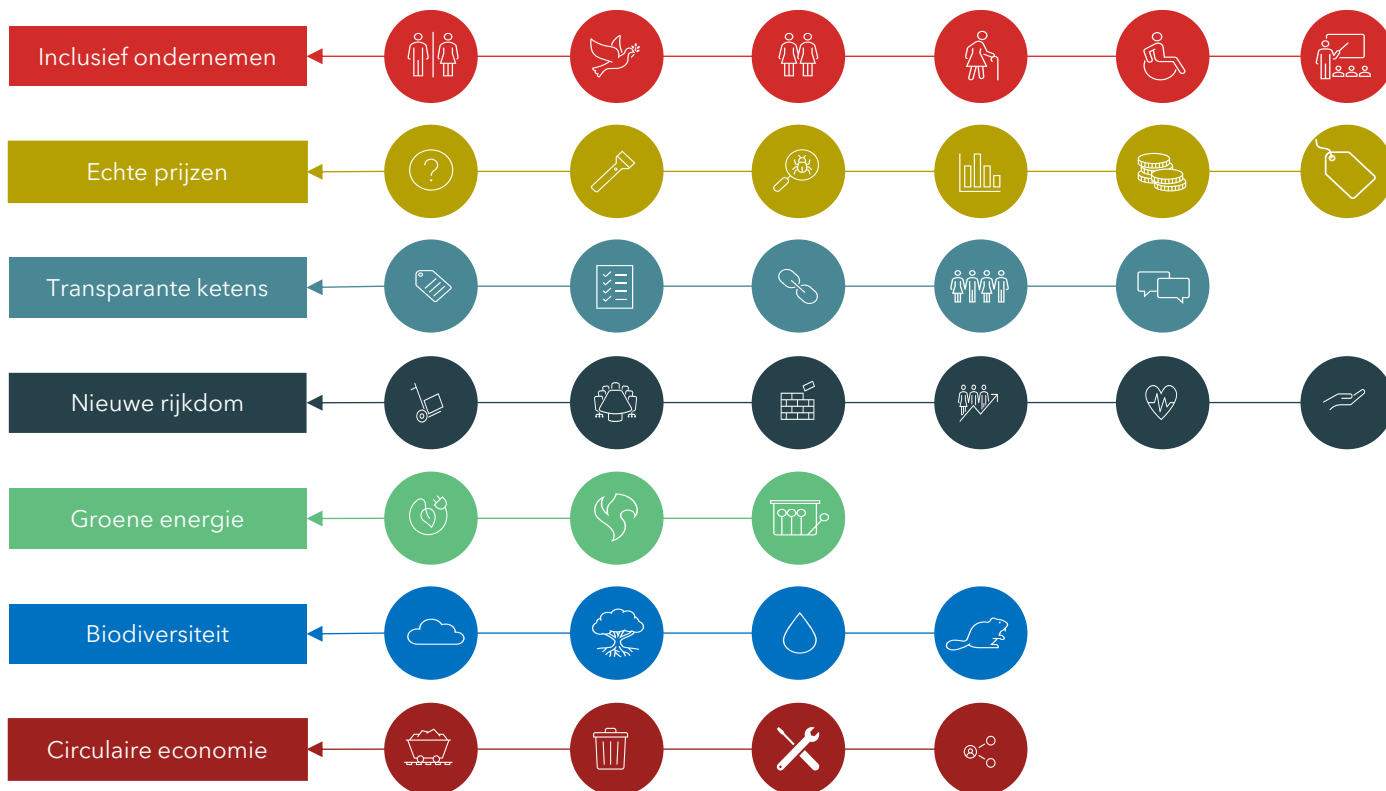
Wat is de Utrechtse NEx?

In de Utrechtse NEx onderzoeken we de toekomstbestendigheid van het Utrechtse bedrijfsleven. Het doel is daarbij om inzicht te geven in de mate waarin ondernemers in de gemeente acteren volgens de spelregels van de nieuwe economie. Onder een nieuwe economie verstaat Future Up (voorheen MVO Nederland) een gezonde economie die klimaatneutraal, circulair en inclusief is, met eerlijke en transparante handelsketens.

Hoe berekenen we de Utrechtse NEx?

De Utrechtse NEx is een initiatief van de gemeente Utrecht en wordt gedurende de periode 2023 tot en met 2027 uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek (SEO). Het raamwerk is gebaseerd op het raamwerk van de landelijke NEx, een initiatief van Future Up. Aan de basis van de Utrechtse NEx staat een gestructureerde set indicatoren. Deze indicatoren zijn gegroepeerd in zeven thema's die zijn gebaseerd op de Nieuwe Businessagenda van Future Up (zie onderstaande afbeelding). In een voortraject van dit onderzoek zijn alle geselecteerde indicatoren met de gemeente Utrecht afgestemd. In totaal hebben we 21 indicatoren geselecteerd.

Figuur S.1 In de Utrechtse NEx onderzoeken we zeven thema's van de nieuwe economie

Bron: SEO Economisch Onderzoek en de thema's van de Nieuwe Businessagenda van Future Up (voorheen MVO Nederland)

In hoeverre is de Utrechtse NEx volledig?

Zoals Figuur S.1 laat zien omvat de nieuwe economie veel verschillende thema's. Om hier meer grip op te krijgen hebben we ieder thema opgeknipt in meerdere dimensies. Zo kan je bijvoorbeeld bij het thema 'Inclusief ondernemen' denken aan een dimensie over 'genderongelijkheid op de werkvloer'. Na het identificeren van alle dimensies zijn we samen met de gemeente Utrecht op zoek gegaan naar geschikte bronnen. Daarbij zijn drie spelregels van toepassing. Allereerst zijn alleen bronnen gebruikt die het gedrag van bedrijven –en dus niet van de overheid of consumenten– weerspiegelen. Ten tweede zijn alleen bronnen gebruikt die niet op eenmalig onderzoek zijn gebaseerd. Ten derde is alleen openbaar onderzoek meegenomen. Daarbij geldt dat de Utrechtse NEx niet volledig kan zijn: de thema's zijn niet dekkend, de onderliggende dimensies zijn niet dekkend of er is geen geschikt bronmateriaal gevonden. Wij nodigen lezers van dit rapport uit om suggesties ter verbetering te doen.

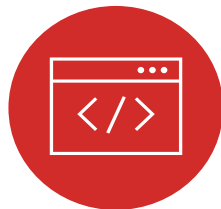
Verschillende onderzoeksmethoden

De Utrechtse NEx is opgebouwd uit een combinatie van verschillende indicatoren en dataverzamelingstechnieken. Door gebruik te maken van meerdere bronnen en invalshoeken neemt de betrouwbaarheid toe.

Figuur S.2 Het onderzoek is gebaseerd op meerdere onderzoeksmethodieken

Deskresearch

Webscraping

Data-analyse

Webenquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Leeswijzer

- Alle bevindingen van de monitor zijn opgenomen in een **separaat slidedeck** genaamd: 'Utrechtse NEx (2025): De toekomstbestendigheid van het bedrijfsleven in Utrecht – Resultaten 3^e meting';
- In hoofdstuk 1 zijn de **thema's en onderliggende indicatoren** toegelicht;
- In de **bijlage** is de vragenlijst te vinden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. De zeven thema's van de Utrechtse NEx	4
1.1 Inclusief ondernemen	4
1.2 Echte prijzen	7
1.3 Transparante ketens	9
1.4 Nieuwe rijkdom	12
1.5 Groene energie	15
1.6 Biodiversiteit	16
1.7 Circulaire economie	18
Bijlage A Vragenlijst webenquête	21
Bijlage B Dataverzameling enquête	27

1. De zeven thema's van de Utrechtse NEx

Dit hoofdstuk belicht de achterliggende thema's, dimensies en indicatoren die gezamenlijk de Utrechtse NEx vormen.

Hieronder beschrijven we de zeven thema's waarop de Utrechtse NEx gestoeld is. Iedere beschrijving is op dezelfde manier opgebouwd. We starten met de wijze waarop Future Up het thema op haar website omschrijft. Vervolgens hebben we het thema onderverdeeld in verschillende dimensies. We beschrijven bondig welke dimensies we hebben geïdentificeerd. Ten slotte beschrijven we de indicatoren die wij samen met de gemeente Utrecht hebben geselecteerd. We benoemen daarbij ook de bronnen.

1.1 Inclusief ondernemen

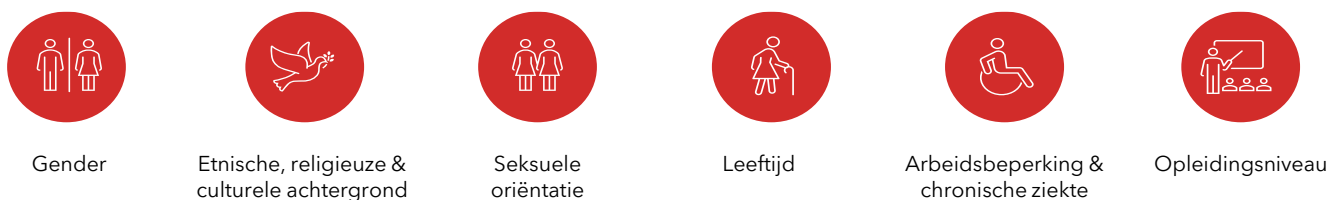
In deze paragraaf presenteren we de wijze waarop Future Up het thema 'inclusief ondernemen' beschrijft (zie Box 1.1), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.1) en de indicatoren (zie Tabel 1.1). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.1 Inclusief ondernemen gaat over diversiteit op verschillende lagen op de werkvloer

"Bedrijven in de nieuwe, duurzame economie dragen actief bij aan een inclusieve en diverse arbeidsmarkt. Dat wil zeggen: iedereen die wil, kan meedoen én in het eigen levensonderhoud voorzien. Je biedt mensen gelijke kansen, ongeacht geslacht, ras of etnische afkomst, nationaliteit, religie of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Je belooft en behandelt mensen gelijk en geeft ze gelijke toegang tot zekerheid van werk."

Bron: Future Up

Figuur 1.1 We onderscheiden zes verschillende dimensies van inclusief ondernemen

Tabel 1.1 De Utrechtse NEx kijkt naar 4 van de 6 dimensies via verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Gender	1. Arbeidsparticipatie	Deskresearch
Gender	2. Vrouwen in de top	Deskresearch
Etnische, religieuze & culturele achtergrond	3. Diversiteitskenmerken	Webscraping
Seksuele oriëntatie	3. Diversiteitskenmerken	Webscraping
Leeftijd	1. Arbeidsparticipatie	Deskresearch
Opleidingsniveau	1. Arbeidsparticipatie	Deskresearch

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 1: Arbeidsparticipatie

De eerste indicator van de Utrechtse NEx betreft de bruto arbeidsparticipatie. Het cijfer geeft inzicht in welk deel van de mensen die in staat zijn om te werken, daadwerkelijk aan het werk is. Het aandeel wordt sinds 2003 jaarlijks door het CBS openbaar gepubliceerd.¹

Definitie bruto arbeidspercentage

Het is gedefinieerd als het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). Hierin wordt ook de groep meegenomen die wel kan en/of wil werken, maar dat nu niet doet. Deze definitie heeft betrekking op personen die in Nederland wonen (exclusief de institutionele bevolking). De gegevens worden gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar. Voor de Utrechtse NEx kijken we naar verschillen tussen mannen en vrouwen, in opleidingsniveau en in leeftijdscohorten.

Uitsplitsingen bruto arbeidsparticipatie als indicator voor inclusiviteit

Om zicht te krijgen op de mate van inclusiviteit splitsen we de bruto arbeidsparticipatie uit naar onderwijsniveau, geslacht en leeftijdscohort. Dat uit zich in de volgende formules:

$$\begin{aligned} \Delta \text{ geslacht} &= BAP \text{ man} - BAP \text{ vrouw} \\ \Delta \text{ onderwijsniveau (hoog vs laag)} &= BAP \text{ hoog} - BAP \text{ laag} \\ \Delta \text{ leeftijd (15 tot 25 vs 45 tot 75)} &= BAP \text{ 45 tot 75} - BAP \text{ 15 tot 25} \end{aligned}$$

waarbij Δ staat voor het verschil in procentpunten en BAP voor het bruto arbeidspercentage van een specifieke bevolkingsgroep. Hoe lager de waarde van het verschil is, hoe inclusiever de beroepsbevolking in de gemeente is. Als voorbeeld: een waarde van 0 voor $\Delta \text{ geslacht}$ betekent dat er in de gemeente geen verschil is tussen het arbeidspercentage van mannen en vrouwen.

Indicator 2: Vrouwen in de top

De tweede indicator van de Utrechtse NEx richt zich op het percentage vrouwen in de top van het Utrechtse bedrijfsleven. Jaarlijks analyseren we voor de top vijftig Utrechtse bedrijven (op basis van het aantal medewerkers) het aantal mannen en vrouwen in zowel de Raden van Bestuur (RvB) als de Raden van Commissarissen (RvC) en Toezichthouders (RvT).² Dit onderzoek omvat een gestructureerde analyse van de websites en jaarverslagen van de bedrijven, waarbij we het geslacht op basis van de cv's van de bestuurders vaststellen. De samenstelling van de top vijftig Utrechtse bedrijven wordt ontleend aan het Provinciaal Arbeidsplaatsen Register met een jaarlijkse vertraging. We benchmarken deze indicator met cijfers van de Amsterdamse NEx (2025), met de man-vrouwverhouding van de inwoners van de gemeente Utrecht, en met de Monitor Genderdiversiteit over decentrale overheden.³

Tabel 1.2 In de NEx 2025 zijn de volgende vijftig bedrijven geselecteerd voor dit onderzoek

Bedrijfsnaam	
Rabobank	Katholieke Scholenstichting Utrecht
Universitair Medisch Centrum Utrecht	ISS Catering Services B.V.

¹ Zie: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85826NED/table>

² Sommige organisaties hebben een *one-tier-board*. In deze gevallen tellen we het aantal *non-executive directors*.

³ Zie: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/03759ned/table?dl=9D06E> en <https://www.genderdiversiteitindeoverheid.nl/decentrale-overheid/gemeenten/utrecht/>

Bedrijfsnaam	
Universiteit Utrecht	Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht / HKU
Nederlandse Spoorwegen	SPIE Nederland B.V.
Capgemini	Lister
ProRail	Van der Hoeven Kliniek
Hogeschool Utrecht	Reinaerde
Rijkswaterstaat	QBUZZ Concessie regio Utrecht U-OV
Diakonessenhuis	Worldline Netherlands
De Volksbank	Stedin Netbeheer B.V.
VodafoneZiggo B.V.	TivoliVredenburg
JDE NL B.V.	De Tussenvoorziening
Axion Continu	MBO Utrecht
Jumbo Supermarkten B.V.	Vecht & IJssel
Conclusion B.V.	Albron Catering
Stichting PCOU	Stichting Woonin
SPO Utrecht	Altrecht
Careyn	Holland casino
St. Antonius Ziekenhuis	Lokalis
UWV	Stichting Samen Veilig Midden-Nederland
Kamer van Koophandel	Portaal
UW Diensten	Strukton Systems B.V.
Ludens	BLOS
ROC Midden Nederland	WE fashion
HEMA	Reclassering

Bron: Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) 2024, selectie door de gemeente Utrecht
 Publieke werkgevers, zoals de gemeente Utrecht en provincie Utrecht, zijn niet meegenomen in dit onderzoek

Indicator 3: Diversiteitskenmerken aannamebeleid

De derde indicator van dit thema concentreert zich op de diversiteitskenmerken van het aannamebeleid in Utrecht. Om deze aspecten te onderzoeken putten we uit gegevens van Jobfeed, een online vacaturebank.⁴ We analyseren Utrechtse vacatureteksten (op basis van vestigingsplaats) op steekwoorden die gerelateerd zijn aan diversiteit en inclusiviteit (zie Box 1.2). Door deze aanpak verkrijgen we inzicht in de mate waarin vacatures en het aannamebeleid in Utrecht diversiteit bevorderen en ondersteunen.

Box 1.2 We onderscheiden meerdere zoektermen die met diversiteit te maken kunnen hebben

Brede termen:

- Gelijke kansen, gelijkheid, gelijkwaardigheid, gelijke kwalificatie, gelijke geschiktheid, gelijke competentie
- Diversiteitsbeleid, diversiteitsbewustzijn, Charter Diversiteit

⁴ Zie voor meer informatie: <https://www.textkernel.com/nl/>

- Inclusiviteit, inclusieve, inclusie, inclusiviteitsbeleid, inclusiviteitsbewustzijn
- Discrimineren, discriminatie, vooroordelen
- Afspiegeling, ondervertegenwoordiging, ondervertegenwoordigd, ondervertegenwoordigde, toch te solliciteren, alsnog te solliciteren, gemarginaliseerd, gemarginaliseerde, diverse samenstelling
- Thuis voelt, thuis voelen, thuis te voelen, thuis kan voelen, zichzelf zijn, zichzelf te zijn, zichzelf mag zijn, zichzelf kan zijn, buiten sluiten,
- Anoniem, anoniem solliciteren

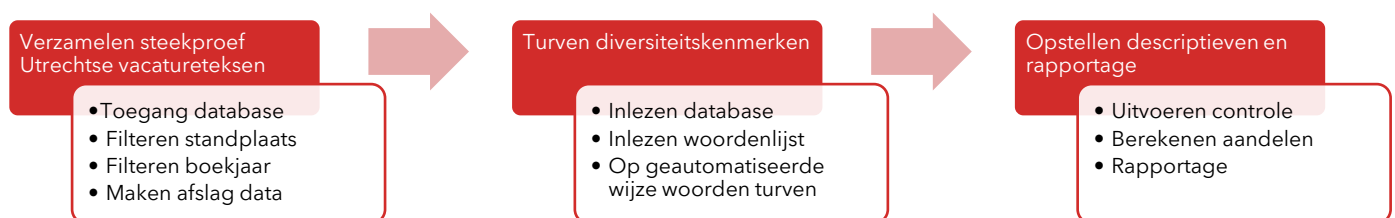
Individuele aspecten:

- **Gender:** Gender, genderneutraal, m/v/x, m/v, gendergelijkheid, geslacht
- **Seksuele oriëntatie:** Gaardheid, lesbisch, lesbische, homo, homoseksuele, homoseksueel, biseksuele, biseksueel, transgender, LHB, LHBT, LHBTI, LHTBIQ, LHBTIQA, LHBTIQAP, LHBTIQAP+
- **Etnische, religieuze & Culturele achtergrond:** afkomst, ras, nationaliteit, huidskleur, overtuiging, levensovertuiging, geloofsovertuiging, gezichtspunt, gezichtspunten
- **Leeftijd:** Leeftijd, geboortejaar, leeftijdsdiscriminatie, leeftijdsbewust, leeftijdsneutraal, leeftijdsvoorkeur
- **Arbeidsbeperking & chronische ziekte:** Beperking, arbeidsbeperking, arbeidsbeperkten, Fysieke beperking, Afstand tot de arbeidsmarkt, Social return, Social return on investment, SROI, aanpassingen op de werkplek, re-integratie
- **Opleidingsniveau:** Denkniveau

Bron: SEO Economisch Onderzoek op basis van gesprekken met meerdere deskundigen (o.a. Universiteit van Amsterdam)

In de Utrechtse NEx geven we aan welk percentage van de vacatures op zijn minst één van de brede termen bevat en benoemen we de individuele aspecten die we tegenkomen. Bovendien voeren we een controle uit om te bepalen of de zoekterm ook echt gerelateerd is aan diversiteit. Iedere editie trekken we een steekproef van 10.000 vacatureteksten die in januari zijn geplaatst.

Figuur 1.2 Om deze indicator op te stellen zetten we drie stappen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

1.2 Echte prijzen

Vooraf: wat zijn echte prijzen?

De term ‘echte prijs’ overstijgt de ‘traditionele prijs’ die we vaak aan de kassa betalen. Het richt zich op de werkelijke kosten die een dienst of product met zich meebrengt, waarbij niet alleen de productiekosten in overweging worden genomen, maar ook de bredere impact van het goed op het milieu, de samenleving en het welzijn van levende wezens. Deze benadering omvat grondige analyses van factoren zoals klimaatimpact, biodiversiteit, dierenwelzijn en sociale aspecten. Zo wordt niet alleen gekeken naar wat een product financieel kost, maar ook naar de verborgen kosten die zich manifesteren in termen van ecologische en sociale consequenties. Het streven naar de ‘echte prijs’ draagt bij aan een meer holistisch begrip van de impact van consumptie, en moedigt aan tot verantwoorde keuzes die de duurzaamheid en welzijn van onze planeet bevorderen.

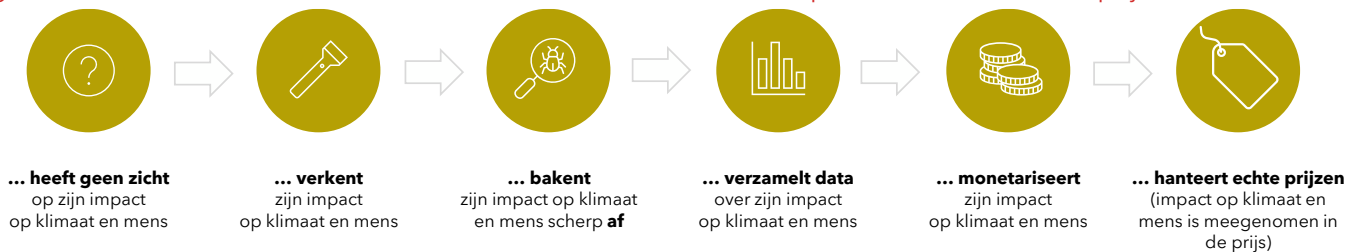
In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.3), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.3) en de indicatoren (zie Tabel 1.3). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.3 Echte prijzen houden rekening met externaliteiten

“Een effectieve methode om duurzaam ondernemen aantrekkelijker te maken dan niet-duurzaam: reken de maatschappelijke en milieukosten mee in je verkoopprijs en je investeringsbeslissingen. Het betalen van een CO2-prijs voor je uitstoot is het bekendste voorbeeld. Echte prijzen maken vervuilende producten en diensten duurder. En schone voordeliger. Het marktmechanisme en een fiscale vergroening van het belastingstelsel doen de rest: de vervuiler betaalt.”

Bron: Future Up

Figuur 1.3 We onderscheiden zes verschillende fasen van het implementeren van echte prijzen

Tabel 1.3 De Utrechtse NEx belicht dit thema middels twee indicatoren

Dimensie	Indicator	Methodiek
Monitoring	4. Fase meten impact	Enquête
Overweging	5. Monetariseren/beprijzen	Enquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 4: Fase meten impact

De vierde indicator geeft inzicht in de mate waarin de organisatie bezig is het meten van de impact op het klimaat. Dat doen we door een vraag te stellen in een enquête onder het Utrechtse bedrijfsleven (zie ook Bijlage A).

- Kunt u aangeven welke van de onderstaande activiteiten van toepassing zijn op uw organisatie? [verplicht, meerdere antwoorden mogelijk]
- Onze organisatie..
- a. ... is niet bezig met meten van onze impact op het klimaat [exclusief]
 - b. ... **verkent** onze impact op het klimaat
 - c. ... **formuleert doelstellingen** ten aanzien van onze impact op het klimaat
 - d. ... **verzamelt data** over onze impact op het klimaat
 - e. ... **rapporteert over** onze impact op het klimaat
 - f. ... **monitort (continu) de voortgang die we boeken** met betrekking tot onze impact op het klimaat

De vraag is afgeleid van een enquêtevraag die eerder is opgenomen in de Nederlandse Innovatie Monitor.⁵ Aan alle bedrijven is gevraagd welke activiteiten hun bedrijf onderneemt op het gebied van (klimaat)impactmeting en -rapportage. Bedrijven konden daarbij meerdere antwoordcategorieën aanvinken. De verschillende categorieën zijn gebaseerd op het *Impact-Weighted Accounts Framework* (IWAF) dat medio 2022 is gepubliceerd door de *Impact Economy Foundation*.⁶ De resultaten van de Nederlandse Innovatie Monitor tonen dat het overgrote deel van het Nederlandse bedrijfsleven bezig is met het meten van hun impact op het klimaat. Daarnaast blijkt dat bedrijven die hun impact meten nog vaak in de beginfase zitten. We hebben het dan over het verkennen van de bedrijfsimpact op het klimaat en formuleren van klimaatdoelstellingen. De hogere treden van het raamwerk – rapportage en continue monitoring – worden door de meerderheid van de bedrijven (nog) niet behaald.

In de eerste editie van de Utrechtse NEx vergelijken we de Utrechtse cijfers met de nationale cijfers. Let wel: in de Utrechtse NEx zijn zelfstandigen zonder personeel meegenomen en in de nationale meting van de Nederlandse Innovatie Monitor niet. Een zuivere vergelijking gaat dus niet op. Vanaf de tweede editie vergelijken we de cijfers met eerdere edities (ontwikkelingen over tijd). In de tekstuele toelichting vergelijken we met andere gemeenten die deelnemen aan de NEx.

Indicator 5: Monetariseren en beprijzen

De vijfde indicator van de Utrechtse NEx gaat over de mate waarin organisaties overwegen om echte prijzen te rekenen. Dat doen we door een vraag te stellen in een enquête onder het Utrechtse bedrijfsleven (zie Bijlage A). In de analyse vergelijken we de groep bedrijven die het nooit heeft overwogen (categorie a) met de groep dit wel heeft (categorie b tot en met d).

- Overweegt uw organisatie om echte prijzen te rekenen? (Toelichting: Prijzen die rekening houden met alle bedrijfseffecten op mens, milieu en klimaat) [verplicht, één antwoord]

Onze organisatie...

- ... heeft dit **nooit** overwogen
- ... heeft dit **wel eens** overwogen
- ... heeft dit **regelmatig** overwogen
- ... **rekent echte prijzen** voor (een deel van) onze producten of diensten
- Niet van toepassing

1.3 Transparante ketens

In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.4), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.4) en de indicatoren (zie Tabel 1.4). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

⁵ Zie: <https://www.seo.nl/publicaties/nederlandse-innovatie-monitor-2025/>

⁶ Zie: <https://impacteconomyfoundation.org/impactweightedaccountsframework/>

Box 1.4 Transparante ketens zijn nodig om goede arbeidsomstandigheden voor iedereen te borgen

“Duurzaam ondernemen gaat niet alleen over je eigen bedrijf. Het gaat ook over je (inter)nationale keten. Werken aan dit thema betekent dat je transparant bent over de impact die je bedrijfsactiviteiten maken op mens en milieu - in Nederland, maar juist ook elders ter wereld. En dat je de risico’s in jouw toeleveringsketen, productieproces en keten identificeert, voorkomt, vermindert of herstelt. Echte due diligence gaat dan ook verder dan alleen keurmerken en labels.”

Bron: Future Up

Figuur 1.4 Bij het in kaart brengen van de transparantie van bedrijfsketens, onderscheiden we vijf dimensies

Tabel 1.4 De Utrechtse NEx kijkt naar 3 van de 5 dimensies middels verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Keurmerken en audits	6. Aandeel keurmerk	Enquête
Openbaarheid	7. Informatie op website	Webscraping
Communicatie	8. Wijze van communicatie	Enquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 6: Aandeel keurmerk

De zesde indicator van de Utrechtse NEx gaat over de mate waarin organisaties beschikken over een keurmerk gericht op de toeleveringsketen. We brengen dit in beeld door drie enquêtevragen te stellen (zie ook Bijlage A).

- Heeft uw organisatie een toeleveringsketen? [verplicht, één antwoord]
 - a. Ja
 - b. Nee

- Beschikt uw organisatie over een keurmerk gericht op de toeleveringsketen? [verplicht, één antwoord]
 - a. Ja, namelijk... [open invulveld, niet verplicht]
 - b. Nee
 - c. Niet van toepassing
 - d. Dat weet ik niet

- Hebben de toeleveranciers van uw organisatie een keurmerk? [verplicht, één antwoord]
 - a. Ja, al onze toeleveranciers beschikken over een keurmerk
 - b. Ja, een deel van onze toeleveranciers beschikt over een keurmerk
 - c. Nee
 - d. Niet van toepassing
 - e. Dat weet ik niet

Indicator 7: Informatie op website

Het Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) van de Provincie Utrecht bevat data over Utrechtse organisaties, waaronder hun websites.⁷ Deze dataset wordt gebruikt om te onderzoeken in hoeverre het bedrijfsleven zelf rapporteert over de ketentransparantie. Om dit te analyseren is er een lijst met zoektermen opgesteld (zie Box 1.5). Vervolgens wordt de tekst van de websites van duizend aselect gekozen bedrijven op gestructureerde wijze verzameld in een database (middels *webscraping*) en wordt geturfd of de zoektermen al dan niet voorkomen. De Nederlandse en Engelse zoektermen zijn gezamenlijk ingedeeld naar drie categorieën.

Box 1.5 Voor iedere website wordt onderzocht of onderstaande 50 zoektermen genoemd worden

- **Nederlands:**
 - **Brede termen:** Verantwoord ketenmanagement, Leveranciersaudits, Verantwoord inkopen, Leverancierscode, Gedragscode voor leveranciers, MVO-risicomanagement, OESO-richtlijnen, Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, IMVO-convenant, IMVO
 - **Duurzaamheid:** Duurzaam ketenmanagement, Duurzaam inkopen, Materialenpaspoort
 - **Eerlijk werk:** Kinderarbeid, Leefbaar inkomen, Eerlijk loon, Eerlijke lonen
- **Engels:**
 - **Brede termen:** Ethical supply chain management, Ethical sourcing, Supplier code of conduct, Supplier audits, CSR Risk management, OECD Guidelines, International CSR, Human Rights Environmental Due Diligence, International Responsible Business Conduct, IRBC, Responsible Business Conduct, RBC, Human Rights Environmental Due Diligence, HRDD
 - **Duurzaamheid:** Sustainable supply chain management, Sustainable procurement, Environmental due diligence, Corporate Sustainability Due Diligence Directive, CSDDD, CSDD, Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD
 - **Eerlijk werk:** Child labour, Fair working conditions, Fair labour, Fair wage, Labour conditions, Labor conditions, Living wage

Indicator 8: Wijze van communicatie

De achtste indicator van de Utrechtse NEx gaat over de wijze waarop organisaties zelf openbaar informatie delen over hun toeleveringsketen. We brengen dit in beeld door een enquêtevraag te stellen (zie ook Bijlage A).

- Heeft uw bedrijf het afgelopen jaar openbaar informatie gedeeld over uw toeleveringsketen? [verplicht, meerdere antwoorden mogelijk]
 - a. Nee, wij communiceren hier niet over [exclusief]
 - b. Ja, via ons jaar- of duurzaamheidsverslag
 - c. Ja, via onze website
 - d. Ja, via onze sociale media
 - e. Ja, via onze nieuwsbrief
 - f. Ja, via mondeling contact
 - g. Ja, op een andere wijze, namelijk... [open veld]

⁷ Zie: <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/economie/provinciaal-arbeidsplaatsen-register-par>

1.4 Nieuwe rijkdom

In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.6), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.5) en de indicatoren (zie Tabel 1.5). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.6 Nieuwe rijkdom benadrukt naast het verdienvermogen van bedrijven ook andere invalshoeken

“Van geld alleen word je niet gelukkig. Een rijk leven kun je niet uitdrukken in euro’s. Twee zinnen die metaforisch zijn voor nieuwe rijkdom. In de nieuwe economie streven ook bedrijven naar waarden als gezondheid, welzijn, tevredenheid en harmonie met de omgeving. Positieve maatschappelijke impact dus. Maar dan wel op gelijke voet met financiële groei. Haal inspiratie uit hoe andere ondernemers werken volgens deze waarden, kijk wat er voor jouw organisatie op de agenda moet staan dit jaar en werk samen met ons aan de nieuwe economie.”

Bron: Future Up

Figuur 1.5 Voor het thema Nieuwe rijkdom onderscheiden we zes dimensies

Tabel 1.5 De Utrechtse NEx kijkt naar 4 van de 6 dimensies middels verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Gezondheid	9. Gezondheid werknemers	Deskresearch
Gezondheid	10. Voorzieningen op werk	Enquête
Welzijn	11. Perspectief werknemers	Deskresearch
Social return	12. Afstand arbeidsmarkt	Deskresearch
Sociaal ondernemen	13. Goed doel	Enquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 9: Gezondheid werknemers

Voor het deelonderwerp ‘Gezondheid’ kijken we naar het ziekteverzuimpercentage, het percentage werknemers met burn-outklachten en het aantal arbeidsongevallen. We vergelijken Utrechtse cijfers met andere grote gemeenten (G4) en het nationale gemiddelde. De data zijn gebaseerd op de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) die jaarlijks wordt uitgevoerd door het CBS en TNO. De NEA is een grootschalige jaarlijkse enquête die de veranderingen in het werk en de werkomstandigheden van werknemers in Nederland volgt alsmede de gevolgen daarvan voor hun gezondheid en duurzame inzetbaarheid.

Burn-outklachten: Psychische vermoeidheid door het werk, 'burn-outklachten', wordt gemeten met vijf vragen die grotendeels zijn overgenomen uit POLS. De vragen uit POLS zijn een bewerking van items uit de Utrechtse Burn-out Schaal (UBOS; Schaufeli, Wilmar & van Dierendonck, 2000).⁸

De klachten worden gemeten aan de hand van vijf uitspraken:

- Ik voel me emotioneel uitgeput door mijn werk;
- Aan het einde van een werkdag voel ik me leeg;
- Ik voel me moe als ik 's morgens opsta en geconfronteerd word met mijn werk;
- Het vergt heel veel van mij om de hele dag met mensen te werken;
- Ik voel me compleet uitgeput door mijn werk.

De antwoordmogelijkheden hierbij zijn: nooit, enkele keren per jaar, maandelijks, enkele keren per maand, wekelijks, enkele keren per week of elke dag. Als iemand gemiddeld over de vijf uitspraken enkele keren per maand of vaker antwoordt, dan worden deze gevoelens van vermoeidheid en uitputting aangemerkt als burn-outklachten.

Arbeidsongevallen: Sinds 2011 levert het CBS onder de zogenoemde ESAW-verordening (*European Statistics on Accidents at Work, Verordening (EU), 349/2011*) jaarlijks microgegevens over arbeidsongevallen aan Eurostat. Daarvoor werd dit op basis van harmonisatieafspraken gedaan door TNO. Voor niet-dodelijke ongevallen met verzuim gebeurt dat op basis van de NEA. In de definitie van een arbeidsongeval worden zowel ongevallen met lichamelijk letsel als met geestelijke schade betrokken, maar ongevallen tijdens woon-werkverkeer niet. Verder is expliciet aangegeven dat ongevallen met uitsluitend een natuurlijke oorzaak niet meetellen. Arbeidsongevallen die langer dan twaalf maanden geleden hebben plaatsgevonden, tellen ook niet mee. Deze referentieperiode is in de vraagstelling opgenomen. Als in de verwerking blijkt dat het arbeidsongeval heeft plaatsgevonden op een datum buiten de referentieperiode (de datum van het meest recente arbeidsongeval wordt gevraagd), dan wordt dit niet meegeteld.

Indicator 10: Voorzieningen op werk

Deze indicator van de Utrechtse NEx gaat over de mate waarin organisaties gezondheids- en welzijnsvoorzieningen voor werknemers aanbieden. Om dit in kaart te brengen stellen we een vraag in de enquête (zie ook Bijlage A).

- Biedt uw organisatie gezondheids- en welzijnsvoorzieningen voor werknemers? [Verplicht, grid, antwoordcategorieën ja/nee/niet van toepassing; indien de organisatie werknemers heeft]
 - h. Toegang tot sport- en/of bewegingsfaciliteiten
 - i. Toegang tot een gezondheidsprogramma
 - j. Toegang tot opleidingsmogelijkheden
 - k. Ergonomische of activerende werkplekken
 - l. Werken op afstand (thuis, buitenland)
 - m. Flexibele werktijden
 - n. Financiële welzijnsprogramma's [mouse-over: "bijv. een schuldprogramma, seminars over pensionering, noodsituaties beheersen of opvangen, of de vaardigheden op het gebied van geldmanagement verbeteren"]

⁸ Schaufeli, W.B., & Van Dierendonck, D. (2000). Handleiding van de Utrechtse Burnout Schaal (UBOS)

Indicator 11: Perspectief werknemers

Voor de deelonderwerpen ‘Welzijn’ en ‘Tevredenheid’ kijken we ook naar de enquête beroepsbevolking die jaarlijks wordt uitgevoerd door het CBS en TNO. Hier kunnen we kijken naar de indicator over de werk-privédisbalans en het aandeel werknemers dat op zoek is naar ander werk.

Werk-privédisbalans: het blok bevat twee vragen over de wederzijdse beïnvloeding van de werk- en thuissituatie. De thuis-werk-interferentie en werk-thuis-interferentie zijn ontleend aan de TNO Arbeidssituatie Survey (TAS, 2001)⁹, maar zijn oorspronkelijk opgesteld door Fox en Dwyer (1999).¹⁰

Op zoek naar ander werk: ook wordt in de NEA gevraagd of werknemers in de afgelopen 12 maanden iets gedaan hebben om ander werk te vinden. Ook deze vragen zijn afkomstig uit de TAS en oorspronkelijk ontleend aan Goudswaard e.a. (1998).¹¹

Indicator 12: Afstand tot de arbeidsmarkt

Voor de Utrechtse NEx is gekeken naar de afstand tot de arbeidsmarkt in de regio. In het bijzonder is gekeken naar het aantal personen dat in aanmerking komt voor een beschutte werkplek en het aandeel van hen dat werkzaam is. Deze cijfers zijn afkomstig van UWV en worden per kwartaal gepubliceerd.¹²

Indicator 13: Goed doel

Deze indicator van de Utrechtse NEx gaat over de mate waarin bedrijven goede doelen of verenigingen steunen. We brengen dit in beeld door een enquêtevraag te stellen (zie ook Bijlage A).

- Heeft uw organisatie in 2025 een goed doel of een vereniging gesteund? Zo ja, op welke wijze?

Goede doelen of verenigingen op het gebied van ...	Nee [exclusief]	Ja, door geld te geven	Ja, door diensten te verlenen	Ja, door goederen te geven	Ja, op een andere manier
Gezondheid					
Welzijn en cultuur (zoals: kunst, sport, onderwijs en religie)					
Internationale samenwerking					
Natuur, milieu en dieren					

Indien de organisatie een goed doel of vereniging heeft gesteund vragen we door.

⁹ Smulders, P.G.W., Andries, F., & Otten, F.W.J. (2001). Hoe denken Nederlanders over hun werk ...? : opzet, kwaliteit en eerste resultaten van de TNO Arbeidssituatie Survey. TNO.

¹⁰ Fox, M.L., & Dwyer, D.J. (1999). An investigation of the effects of time and involvement in the relationship between stressors and work-family conflict. *Journal of Occupational Health Psychology*, 4, 164-174.

¹¹ Goudswaard, A., Dhondt, S. & Kraan, K. (1998). Flexibilisering en Arbeid in de Informatie-maatschappij; werknemersvragenlijst, bestemd voor werknemers van organisaties die deelnemen aan het SZW Werkgeverspanel 1998. TNO.

¹² Zie: <https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/beschut-werk>

U heeft aangegeven dat uw organisatie in 2025 een goed doel of vereniging heeft ondersteund.

- Kunt u aangeven om wat voor soort organisatie het ging?
 - a. Een lokale organisatie
 - b. Een regionale organisatie
 - c. Een landelijke organisatie
 - d. Een internationale organisatie
 - e. Weet ik niet

1.5 Groene energie

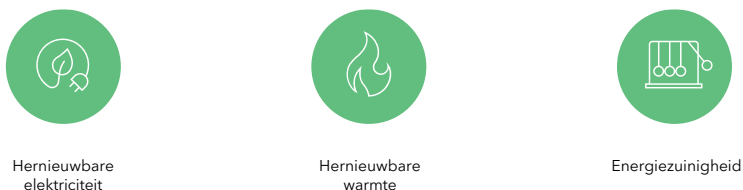
In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.7), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.6) en de indicatoren (zie Tabel 1.6). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.7 In de nieuwe economie gebruiken we hernieuwbare elektriciteit en warmte en verbruiken we minder

“Zowel om geopolitieke redenen als vanwege het klimaat moeten we zo gauw mogelijk van fossiele brandstoffen af. Om ecologische en economische rampspoed te voorkomen moet het tempo van de energietransitie flink omhoog. In de nieuwe economie gaat er geen kilo broeikasgas meer de lucht in.”

Bron: Future Up

Figuur 1.6 Voor het thema Groene energie onderscheiden we drie dimensies

Tabel 1.6 De Utrechtse NEx kijkt naar 2 van de 3 dimensies middels verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Energiezuinigheid	14. Energielabels bedrijven	Deskresearch
Hernieuwbare elektriciteit	15. Hernieuwbare elektriciteit	Deskresearch
Energiezuinigheid	16. Aantal energiecontroles	Deskresearch

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 14: Energielabels bedrijven

Voor het onderwerp ‘Energiezuinigheid’ kijken we naar de energielabels van utiliteitsgebouwen. Deze data worden jaarlijks verzameld voor de Regionale Klimaatmonitor en sluiten naadloos aan bij de duurzaamheidsverslagen van de gemeente Utrecht.¹³ We kijken daarbij naar het aantal utiliteitsgebouwen met een ondermaats energielabel, namelijk D of lager (art. 3.87 van het *Besluit bouwwerken leefomgeving*).

¹³ https://klimaatmonitor.databank.nl/Jive/jive?presel_code=kaart_elab_utiliteit_buurt&geoitem_codes=gemeente_344

Indicator 15: Hernieuwbare elektriciteit

Voor het deelonderwerp ‘Hernieuwbare elektriciteit’ kijken we naar de Regionale Klimaatmonitor en het duurzaamheidsverslag van de gemeente Utrecht.¹⁴ De eerste bron laat zien dat alle hernieuwbare elektriciteit (gemeten in TJ) in de gemeente Utrecht met zonnepanelen wordt opgewekt. De tweede bron geeft een inschatting van hoeveel hernieuwbare elektriciteit het bedrijfsleven opwekt.¹⁵

Indicator 16: Aantal energiecontroles

Een tweede indicator voor het deelonderwerp ‘Energiezuinigheid’ betreft het aantal energiecontroles vanuit de gemeente Utrecht. Dit cijfer wordt jaarlijks gerapporteerd in het duurzaamheidsverslag van de gemeente en wordt in deze monitor een-op-een overgenomen.

1.6 Biodiversiteit

In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.8), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.7) en de indicatoren (zie Tabel 1.7). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.8 Biodiversiteit gaat over de verscheidenheid aan leven, in allerlei vormen

“Bomen, planten, dieren, schimmels en insecten en mensen zijn van elkaar afhankelijk. Deze wederzijdse afhankelijkheid noemen we biodiversiteit. Als er te veel soorten verdwijnen stort dit kaartenhuis in. Een nieuwe, duurzame economie zonder biodiversiteit bestaat niet. Voor bedrijven betekent dat nu dat je de schade die je met activiteiten toebrengt aan de natuur minimaliseert - in binnen- en buitenland. En dat je de natuur integraal meeneemt in je bedrijfsvoering en beleidskeuzes.”

Bron: Future Up

Figuur 1.7 Voor dit thema onderscheiden we vier dimensies (lucht, land, water en fauna)

Tabel 1.7 De Utrechtse NEx kijkt naar 2 van de 4 dimensies middels verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Lucht	17. CO ₂ -uitstoot	Deskresearch
Fauna	18. Biodiversiteit	Enquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

¹⁴ <https://klimaatmonitor.databank.nl/content/hernieuwbare-energie>

¹⁵ <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/publicaties/publicaties/onderzoek-en-cijfers/onderzoek-over-utrecht/duurzaamheidsverslag/>

Indicator 17: CO₂-uitstoot bedrijfsleven

Voor het deelonderwerp 'Lucht' analyseren we de CO₂-uitstoot van het bedrijfsleven binnen de gemeente Utrecht. De cijfers worden in kton weergegeven. Daarbij hanteren we de volgende aanpak:

- **Gebouwde omgeving:** We nemen enkel de CO₂-uitstoot van de commerciële dienstverlening mee – emissies vanuit woningen en publieke dienstverlening worden buiten beschouwing gelaten;
- **Industrie:** Hier rekenen we met de uitstoot van vier subsectoren: industrie, energie, afval en water;
- **Landbouw:** Voor dit segment gebruiken we uitstootgegevens van landbouw, bosbouw en visserij – aangezien deze activiteiten binnen Utrecht beperkt zijn, ging het in 2023 slechts om circa 1 kiloton;
- **Mobiliteit:** We nemen de CO₂-uitstoot van mobiele werktuigen, binnenscheepvaart en railverkeer (diesel) mee. Daarnaast rekenen we ongeveer 30 procent van de uitstoot door wegverkeer toe aan het bedrijfsleven. Dit percentage is gebaseerd op de reismotieven van reizigers, waarbij de motieven 'van/naar werk' en 'zakelijk/beroepsmatig' aan het bedrijfsleven zijn toegeschreven.

De manier waarop emissies uit de mobiliteit worden toegeschreven aan het bedrijfsleven is verfijnd ten opzichte van eerdere jaren.

Indicator 18: Biodiversiteit (activiteiten, doelen en betrokkenheid)

Deze indicator van de Utrechtse NEx gaat over de bijdrage van organisaties aan het thema biodiversiteit. Om dit in kaart te brengen stellen we een drietal vragen in de enquête (zie Bijlage A). De eerste vraag gaat over activiteiten, de tweede vraag over bedrijfsdoelen en de derde vraag over handelingsperspectief vanuit de gemeente Utrecht.

- Heeft uw organisatie momenteel maatregelen genomen om biodiversiteit te behouden of te verbeteren?
[verplicht, één antwoord]
 - a. Nee [exclusief]
 - b. Ja, op het gebied van **planten**
 - c. Ja, op het gebied van **dieren**
 - d. Ja, op een andere manier ...
- Heeft uw organisatie specifieke doelen voor het behoud of verbetering van biodiversiteit?
[verplicht, één antwoord]
 - a. Nee [exclusief]
 - b. Ja, op het gebied van planten
 - c. Ja, op het gebied van dieren
 - d. Ja, op een andere manier ...
- Overweegt uw organisatie om de betrokkenheid bij biodiversiteit te vergroten?
[verplicht, één antwoord]
 - a. Nee [exclusief]
 - b. Ja, op het gebied van **planten**
 - c. Ja, op het gebied van **dieren**
 - d. Ja, op een andere manier ...

1.7 Circulaire economie

In deze paragraaf presenteren we achtereenvolgens de wijze waarop Future Up het thema beschrijft (zie Box 1.9), de wijze waarop SEO het thema heeft geoperationaliseerd (zie Figuur 1.8) en de indicatoren (zie Tabel 1.8). In de subparagrafen werken we de indicatoren verder uit.

Box 1.9 In de circulaire economie houden we er rekening mee dat grondstoffen niet onuitputtelijk zijn

“Grondstofvoorraden zijn niet onuitputtelijk. Daarom is de nieuwe economie circulair: de waarde van materialen en grondstoffen blijft behouden. Bedrijven verlengen de levenscyclus van producten en maken zich stap voor stap minder afhankelijk van vervuilende, virgin grondstoffen. Door meer in eigen land te produceren maak je je als bedrijf bovendien minder afhankelijk van grondstoffen uit het buitenland”

Bron: Future Up

Figuur 1.8 Voor de circulariteit van het Utrechtse bedrijfsleven onderscheiden we vier deelonderwerpen

Input
(grondstoffen e.d.)

Output
(afvalstromen e.d.)

Ondernemerschap

Eigenaarschap of
deeleconomie

Tabel 1.8 De Utrechtse NEx kijkt naar 2 van de 4 dimensies middels verschillende indicatoren en methodieken

Dimensie	Indicator	Methodiek
Output	19. Afvalstromen	Deskresearch
Ondernemerschap	20. Vestigingen in de circulaire economie	Deskresearch
Ondernemerschap	21. Circulaire bedrijfsvoering	Enquête

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Indicator 19: Gescheiden bedrijfsafval

De indicator is gebaseerd op data van de gemeente Utrecht. Daarbij zijn onderstaande criteria toegepast:

Route inzameling:

- Voor KWD (kantoor-, winkel- en dienstenaafval) en GFT (groente- fruit- en tuinafval) is gebruikgemaakt van de ledigingsgenerator;
- Voor PK (papier en karton) zijn de stortgewichten die naar Scherpenzeel/Veolia zijn gebracht bij elkaar opgeteld;
- Voor Glas zijn de stortgewichten van de commerciële route bij elkaar opgeteld.

Transportdienst:

- Voor de overige stromen zijn de totale stortgewichten per afvalcode gesorteerd. Hier geldt als criterium dat er ‘bedrijfsmatig’ in de contractbeschrijving is opgenomen.

In totaal presenteren we twee indicatoren (omvang en aandeel gescheiden).

Tabel 1.9 Afval in de gemeente Utrecht

	2025
Grofvuil commercieel	431.560
Totaal KWD	12.351.804
PK	1.132.011
Glas	787.680
GFT	243.264
<i>Transportdienst (Selectie bedrijfsmatig):</i>	
B Hout - Bedrijfsmatig	95.080
BSA - Bedrijfsmatig	127.400
Dakleer - Bedrijfsmatig	-
Drijfvuil - Bedrijfsmatig	90.640
Gemengd Groen - Bedrijfsmatig	26.980
Gips - Bedrijfsmatig	-
Gruis boot - Bedrijfsmatig	4.020
Hard Plastic - Bedrijfsmatig	1.220
IJzer - Bedrijfsmatig	8.430
KGA - Bedrijfsmatig	18.825
Koffiebekers (haak) - Bedrijfsmatig	-
PMD - Bedrijfsmatig	-
Puin - Bedrijfsmatig	138.260
Schone grond - Bedrijfsmatig	-
Staal in afzet - Bedrijfsmatig	-
Stoffilters - Bedrijfsmatig	-
Vertrouwelijk Papier & Karton - Bedrijfsmatig	31.100
SWILL	?

Bron: Gemeente Utrecht

Indicator 20: Vestigingen in de circulaire economie

Deze indicator meet het aantal bedrijfsvestigingen dat onderdeel is van een circulaire economie. Dit wordt gemeten op het niveau van de gemeente. Voor de definitie van circulair hanteren we de indeling van het PBL (2019) van sectoren die vallen onder een van de 'R-strategieën'.¹⁶ Tabel 1.10 toont de zes categorieën, de definitie daarvan en voorbeelden van enkele sectoren die hieronder vallen. Met de indicator meten we jaar-op-jaar het aantal vestigingen dat binnen een van deze R-strategieën valt. De data voor de gemeente Utrecht op bedrijfstakniveau zijn afkomstig uit het PAR van de provincie Utrecht.¹⁷

¹⁶ Zie <https://www.pbl.nl/publicaties/achtergrondrapport-circulaire-economie-in-kaart>

¹⁷ Zie openbaar beschikbaar op COROP-niveau afgerond op vijftallen:
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81578NED/table?dl=87C47>

Tabel 1.10 Indeling van de circulaire economie

R1. Refuse and rethink	R2. Reduce	R3. Reuse	R4. Repair and manufacturing	R5. Recycling	R6. Recover
Afzien van producten of producten intensiever gebruiken	Producten efficiënter fabriceren of efficiëntere maken in het gebruik	Hergebruik van een product	Reparatie en hergebruik van product-onderdelen	Verwerken en hergebruiken van materialen	Energie terugwinnen uit materialen
Videotheken	n.v.t.	Antiek, tweedehands-winkels	Verhuur, lease, wasserijen, reiniging, reparatie, garages	Afval, inzameling, sloperijen	n.v.t.

Bron: PBL (2019, Figuur 1, Bijlage 1)

Indicator 21: Circulaire bedrijfsvoering

Deze laatste indicator van de Utrechtse NEx gaat over de mate waarin bedrijven circulaire principes toepassen. Om dit in kaart te brengen stellen we een vraag in de enquête (zie ook Bijlage A).

- In welke mate past uw organisatie circulaire principes toe? [verplicht, één antwoord]
 - a. We doen (nog) niets aan circulariteit
 - b. We hebben circulaire mogelijkheden verkend
 - c. We hebben enkele circulaire stappen gezet
 - d. Circulariteit is een vast onderdeel van onze activiteiten
 - e. Circulariteit is volledig geïntegreerd in onze activiteiten

Bijlage A Vragenlijst webenquête

- [Opening van de vragenlijst.¹⁸]
- [Indien mogelijk in sjabloon van de gemeente Utrecht]

Welkom bij de Utrechtse Nieuwe Economie Index

Hoe duurzaam is het Utrechtse bedrijfsleven? Hoe blijven zowel ondernemers als werknemers langdurig gezond? En hoe transparant zijn ondernemers over hun productieketen? Om deze en andere vragen te beantwoorden, brengt de gemeente Utrecht jaarlijks enkele activiteiten van Utrechtse ondernemers in kaart. Het onderzoek heet de 'Utrechtse Nieuwe Economie Index'. We willen u vragen of u aan dit onderzoek wilt bijdragen met het invullen van deze enquête. De resultaten worden verwerkt in een openbaar rapport.

Wat levert deelname u op?

- Onder de deelnemers verloten we € 250 dat geschonken wordt aan een zelfgekozen goed doel in Utrecht;
- U geeft de gemeente inzicht in wat het Utrechtse bedrijfsleven doet op vijf maatschappelijke thema's.

Uw mening is belangrijk

We vinden het belangrijk dat het onderzoek een representatief beeld oplevert. Daarom hopen we dat zo veel mogelijk Utrechtse ondernemers de online vragenlijst zullen invullen.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten. U kunt de vragenlijst desgewenst verspreid over de tijd invullen. Uw gegevens worden volledig vertrouwelijk verwerkt en geanalyseerd. Indien u hierover meer wilt weten neem dan contact op met Ipsos I&O via helpdesk@ipsos.nl of door (gratis) te bellen naar [0800-0191](tel:0800-0191).

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Klik op het pijltje naar rechts om de vragenlijst te starten..

¹⁸ De tekst tussen [vierkante haakjes] is niet zichtbaar voor respondenten, maar is bedoeld voor de programmeur van de enquête

- [Bedrijfskenmerken]
- 1. Tot welke sector behoort uw organisatie?
(*Toelichting: als uw organisatie in meerdere sectoren actief is: kies de sector die het meest van toepassing is*)
[verplicht, één antwoord] [niet nodig indien beschikbaar uit vestigingsregister]
 - a. Bouwnijverheid en vastgoed
 - b. Cultuur, horeca, recreatie, sport, overige dienstverlening
 - c. Energievoorziening, afvalbeheer en waterbedrijven
 - d. Financiële dienstverlening
 - e. Handel
 - f. Industrie
 - g. Informatie en communicatie
 - h. Landbouw, bosbouw en visserij
 - i. Overheid en gerelateerd, incl. zorg en onderwijs
 - j. Vervoer en logistiek
 - k. Zakelijke dienstverlening
- 2. In welke geografische gebieden is uw organisatie hoofdzakelijk actief?
[verplicht, één antwoord]
 - a. Lokaal (alleen in de eigen gemeente)
 - b. Regionaal (actief in **minder dan vier** verschillende provincies)
 - c. Nationaal (actief in **vier of meer** verschillende provincies)
 - d. Europees
 - e. Wereldwijd
- 3. Hoeveel personen zijn er werkzaam in uw organisatie? (*Toelichting: inclusief uzelf*)
[verplicht, numeriek ondergrens vanaf 1]

- [Informatie]
Hierna volgt een aantal vragen over vijf verschillende thema's binnen uw organisatie.

- **Thema 1: Biodiversiteit**

Het eerste thema gaat over Biodiversiteit. Met biodiversiteit bedoelen we de verscheidenheid van leven, zoals planten, dieren, schimmels en micro-organismen. Als ondernemer kunt u bijvoorbeeld de vestigingslocatie van uw bedrijf vergroenen, een insectenhotel of een nestenkast ophangen, of regenwater opvangen in een ton. Er zijn uiteraard ook veel andere voorbeelden denkbaar.

4. Heeft uw organisatie momenteel maatregelen genomen om biodiversiteit te behouden of te verbeteren?
Meerdere antwoorden mogelijk
[verplicht, meerdere antwoorden mogelijk antwoord]
 - a. Nee [exclusief]
 - b. Ja, op het gebied van **planten**
 - c. Ja, op het gebied van **dieren**
 - d. Ja, op een andere manier ... [open invulveld, niet verplicht]
5. Heeft uw organisatie specifieke doelen voor het behoud of verbetering van biodiversiteit?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
[verplicht, meerdere antwoorden mogelijk antwoord, antwoordcategorieën V4]
6. Overweegt uw organisatie om de betrokkenheid bij biodiversiteit te vergroten?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

[verplicht, meerdere antwoorden mogelijk antwoord, antwoordcategorieën V4]

• **Thema 2: Echte prijzen**

Het tweede thema gaat over Echte prijzen. Dit betekent dat bij het bepalen van het prijskaartje van goederen en diensten ook de impacts op mens, milieu en maatschappij worden meegenomen. Klimaatvriendelijke producten worden daardoor betaalbaarder, terwijl vervuilende producten juist duurder worden.

7. Kunt u aangeven welke van de onderstaande activiteiten van toepassing zijn op uw organisatie?
[verplicht, meerdere antwoorden mogelijk]

Onze organisatie..

- a. ... is niet bezig met meten van onze impact op het klimaat [exclusief]
 - b. ... **verkent** onze impact op het klimaat
 - c. ... **formuleert doelstellingen** ten aanzien van onze impact op het klimaat
 - d. ... **verzamelt data** over onze impact op het klimaat
 - e. ... **rapporteert** over onze impact op het klimaat
 - f. ... **monitort (continu) de voortgang die we boeken** met betrekking tot onze impact op het klimaat
8. Overweegt uw organisatie om echte prijzen te rekenen?
(Prijzen die rekening houden met alle bedrijfseffecten op mens, milieu en klimaat)
[verplicht, één antwoord]

Onze organisatie...

- a. ... heeft dit **nooit** overwogen
 - b. ... heeft dit **wel eens** overwogen
 - c. ... heeft dit **regelmatig** overwogen
 - d. ... **rekent echte prijzen** voor (een deel van) onze producten of diensten
 - e. Niet van toepassing
9. [Indien V8 = e] Kunt u toelichten waarom dit niet van toepassing is?
10. [Indien V8 = a, b of c] Wat houdt u tegen om echte prijzen te rekenen?

• **Thema 3: Transparante ketens**

Het derde thema transparante ketens gaat over uw toeleveringsketen en de eerlijkheid daarvan, bijvoorbeeld zonder misstanden. Met een toeleveringsketen bedoelen we alle schakels die nodig zijn voor het produceren van uw product of dienst.

11. Heeft uw organisatie toeleveringsketens?
(Graag 'Ja' aanvinken als uw organisatie producten of diensten van een andere organisatie inkoop)
- a. Ja
 - b. Nee [skip to V15]
12. In hoeverre heeft uw organisatie zicht op uw toeleveringsketens?
(Een kwalitatieve inschatting volstaat) [verplicht, één antwoord]

1	2	3	4	5	6	7
Geen zicht		Redelijk zicht		Volledig zicht	Weet ik niet	Niet Van toepassing

13. Heeft uw bedrijf het afgelopen jaar openbaar informatie gedeeld over uw toeleveringsketen? *(Meerdere antwoorden mogelijk)*
 [verplicht, meerdere antwoorden mogelijk]
- Nee, wij communiceren hier niet over [exclusief]
 - Ja, via mondeling contact
 - Ja, via onze website
 - Ja, via ons jaar- of duurzaamheidsverslag
 - Ja, via onze sociale media
 - Ja, via onze nieuwsbrief
 - Ja, op een andere wijze, namelijk... [open veld, niet verplicht]
14. Beschikt uw organisatie over een keurmerk gericht op de toeleveringsketen? [verplicht, één antwoord]
- Ja, namelijk... [open invulveld, niet verplicht]
 - Nee
 - Niet van toepassing
 - Dat weet ik niet
15. Hebben de toeleveranciers van uw organisatie een keurmerk? [verplicht, één antwoord]
- Ja, al onze toeleveranciers beschikken over een keurmerk
 - Ja, een deel van onze toeleveranciers beschikt over een keurmerk
 - Nee
 - Niet van toepassing
 - Dat weet ik niet
- [Thema 4: Nieuwe Rijkdom]
 Het vierde thema gaat over Nieuwe rijkdom. Het gaat over verschillende waarden die uw organisatie nastreeft. Het gaat bijvoorbeeld over of uw bedrijf ook streeft naar harmonie met de omgeving en gezonde werknemers.
16. Biedt uw organisatie gezondheids- en welzijnsvoorzieningen voor werknemers? [Verplicht, grid, antwoordcategorieën ja/nee/niet van toepassing] [Indien V3 > 1]
- Toegang tot sport- en/of bewegingsfaciliteiten
 - Toegang tot een gezondheidsprogramma
 - Toegang tot opleidingsmogelijkheden
 - Ergonomische of activerende werkplekken
 - Werken op afstand (thuis, buitenland)
 - Flexibele werktijden
 - Financiële welzijnsprogramma's [mouse-over: "bijv. een schuldprogramma, seminars over pensionering, noodsituaties beheersen of opvangen, of de vaardigheden op het gebied van geldmanagement verbeteren"]
17. Heeft uw organisatie in 2025 een goed doel of een vereniging gesteund? Zo ja, op welke wijze? [Verplicht, grid meerdere antwoorden mogelijk]

Goede doelen of verenigingen op het gebied van ...	Nee [exclusief]	Ja, door geld te geven	Ja, door diensten te verlenen	Ja, door goederen te geven	Ja, op een andere manier
Gezondheid					
Welzijn en cultuur (zoals: kunst, sport, onderwijs en religie)					
Internationale samenwerking					
Natuur, milieu en dieren					

18. [Als V16 != 1] U heeft aangegeven dat uw organisatie in 2025 een goed doel of vereniging heeft ondersteund.

Kunt u aangeven om wat voor soort organisatie het ging?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

[verplicht, meerdere antwoorden mogelijk]

- a. Een lokale organisatie
- b. Een regionale organisatie
- c. Een landelijke organisatie
- d. Een internationale organisatie
- e. Weet ik niet

• **Thema 5: Circulaire economie**

Het laatste thema gaat over Circulaire economie. Dit betekent dat materialen en grondstoffen zo veel mogelijk worden hergebruikt en afval wordt beperkt. Als bedrijf kunt u bijvoorbeeld kiezen voor gerecyclede materialen, producten langer laten meegaan of afval omzetten in nieuwe producten.

19. In welke mate past uw organisatie circulaire principes toe? [verplicht, één antwoord]

- a. We doen **(nog) niets** aan circulariteit
- b. We hebben circulaire **mogelijkheden verkend**
- c. We hebben enkele circulaire **stappen gezet**
- d. Circulariteit is een **vast onderdeel** van onze activiteiten
- e. Circulariteit is **volledig geïntegreerd** in onze activiteiten

• [Meedoen en afsluiten]

Hartelijk dank voor uw deelname aan deze vragenlijst

20. Kent of bent u een Utrechtse ondernemer die het volgens u uitmuntend doet op een van de vijf thema's en die het volgens u verdient om in de schijnwerpers te staan?

(De thema's zijn biodiversiteit, echte prijzen, transparante ketens, nieuwe rijkdom en circulaire economie).

Als u geen suggestie kunt of wilt doen, kunt u de vragen op deze pagina overslaan.

- a. Kunt u een website achterlaten van deze ondernemer? [niet verplicht, open veld]
- b. Voor welk thema? [drop down: vijf thema's]
- c. Kunt u toelichten waarom u dat vindt? [niet verplicht, open veld]

21. Als blijk van waardering voor uw deelname, organiseren we een loterij waarbij we een beloning verloten onder alle deelnemers. Als u wint, zullen we namens u een goed doel steunen met een donatie van € 250. Kunt u de naam van het goede doel achterlaten dat we mogen ondersteunen? [meerdere antwoorden mogelijk]

- a. Ja, naam van het goede doel: [niet verplicht, open antwoord]
 - b. Ja, als ik win, ontvang ik graag een mail ter kennisgeving op dit mailadres: [niet verplicht, open antwoord]
 - c. Nee, geen behoefte aan
22. Heeft u naar aanleiding van dit onderzoek nog vragen en/of opmerkingen?
(*Let op: U kunt hier geen vragen stellen.*)
[niet verplicht, open invulveld]

Klik nog éénmaal door om uw antwoorden definitief op te slaan en de vragenlijst af te ronden.

Uw gegevens zijn verzonden. Nogmaals bedankt voor het invullen van de vragenlijst.

U kunt nu dit scherm afsluiten.

Bijlage B Dataverzameling enquête

Wanneer zijn de data verzameld?

Begin 2026 verrichtte Ipsos I&O Publiek in opdracht van SEO Economisch Onderzoek de dataverzameling van de Utrechtse NEx.¹⁹

Wie zijn benaderd?

Uit het Provinciaal Arbeidsplaatsen Register (PAR) zijn 6.500 ondernemers geselecteerd volgens een representatieve verdeling naar grootteklasse en sector. Aanvullend zijn 156 bedrijven uit de gemeente Utrecht benaderd die onderdeel zijn van het I&O Ondernemerspanel. De verwachting is dat zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) eerder zullen deelnemen aan de enquête dan bedrijven met personeel. Tegelijkertijd zijn zzp'ers het grootste deel van de bedrijvenpopulatie. Hierom is besloten om het aandeel zzp'ers te halveren.

Wijze van benaderen

In totaal zijn deze 6.6156 organisaties per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de enquête. Alle genodigden ontvingen een uitnodigingsmail met daarin een link om de vragenlijst online te openen. Bedrijven die niet reageerden zijn eenmaal per e-mail herinnerd aan de uitnodiging.

Beloning voor deelname

Alle respondenten zijn in de uitnodigingsmail ervan op de hoogte gesteld dat ze met deelname aan de Utrechtse NEx een kans maken op een beloning; we maken namens één respondent een beloning van 250 euro over naar een goed doel. Respondenten konden aan het eind van de vragenlijst hun contactgegevens en de naam van het goede doel achterlaten (zie ook Bijlage A).

Representativiteit data (weging)

De resultaten van de enquête laten zien dat sommige bedrijfskarakteristieken zijn ondervertegenwoordigd, terwijl andere juist te vaak voorkomen. Daarom is besloten om een representativiteitstoets uit te voeren door de data te wegen. Het doel van deze weging is om de data representatief te maken voor het Utrechtse bedrijfsleven en te verifiëren dat de resultaten op de ongewogen data niet substantieel afwijken van de gewogen data. De weging zorgt ervoor dat de resultaten - die in het slidedeck gepresenteerd zijn - representatief zijn naar bedrijfsomvang en sector. De weging is door I&O Research uitgevoerd en is gedaan op basis van randtotalen (ook wel een RIM-weging genoemd).

¹⁹ Zie: <https://www.ioresearch.nl/>

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2026-37B

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2026 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl